

Bryssel, 8. marraskuuta 2024
(OR. en)

15234/24

EDUC 407
COMPET 1082
SOC 809

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Tulevaisuuden vaatimukset täyttävän osaamisen ja kilpailukyvyn edistäminen korkea-asteen koulutuksen avulla – <i>Periaatekeskustelu</i>

Puheenjohtajavaltio on koulutuskomiteaa kuultuaan laatinut liitteenä olevan tausta-asiakirjan, joka toimitetaan pohjaksi neuvoston (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) istunnossa 25. marraskuuta 2024 käytävälle periaatekeskustelulle.

Tulevaisuuden vaatimukset täyttävän osaamisen ja kilpailukyvyn edistäminen korkea-asteen koulutuksen avulla

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja

Osaamisen kohtaamattomuuden ja osaamisvajeen korjaaminen

Draghin vuoden 2024 raportissa¹ korostetaan, että EU:n on kiireellisesti korjattava osaamisvajeensa säilyttääkseen kilpailukykyä ja parantaakseen sitä maailmanlaajuisesti, sillä Eurooppa on tällä hetkellä jäljessä erityisesti Yhdysvaltoihin ja Kiinaan nähden. Raportissa todetaan, että heikko suoriutuminen perustaidoissa on merkittävä este ammattitaitoisen työvoiman muodostamiselle. Lisäksi siinä korostetaan, että pula korkeasti koulutetuista työntekijöistä todennäköisesti pahenee ajan mittaan. Vuoteen 2035 ulottuvat ennusteet osoittavat, että työvoimapula ilmenee eniten muissa kuin fyysistä työtä edellyttävissä korkean osaamis- ja koulutustason ammateissa, mikä johtuu eläkkeelle jäävien suuresta määrästä ja työmarkkinoiden muuttuvista vaatimuksista. Raportin mukaan tätä osaamisvajetta pahentaa koulutusjärjestelmien ja työvoiman kysynnän puutteellinen yhteensovittaminen, joka myös heikentää Euroopan kykyä kilpailla tehokkaasti nopeasti kehittyvässä maailmantaloudessa. Siinä yksilöidään kriittiset alat, joilla Euroopan työvoimaa on vahvistettava, erityisesti digitaaliteknologia, vihreä teollisuus ja kehittynyt valmistusteollisuus. Keskittymällä täydennys- ja uudelleen koulutusaloitteisiin erityisesti näillä strategisilla aloilla Eurooppa voi kouluttaa kilpailukykyisempää, innovatiivisempaa ja mukautuvampaa työvoimaa, joka kykenee edistämään kestävästä kasvusta.

¹ Mario Draghin 9. syyskuuta 2024 antama raportti Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuudesta.

Draghin raportti tukee osaamisen kehittämiseen tähtäävää eurooppalaista lähestymistapaa, joka hyödyntää korkeakoulujen, hallitusten ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä. Siinä ehdotetaan vahvoja rajatylittäviä kumppanuuksia, joissa koulutuslaitokset ottavat huomioon teollisuuden tarpeet. Jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmät voisivat eri sidosryhmiltä saadun palautteen pohjalta vastata osaamisen kysyntään kaikkialla Euroopassa. Näin opiskelijat voisivat hankkia tiedot, taidot ja osaamisen, jotka ovat välttämättömiä menestymiselle maailmantaloudessa. Uudet taidot paitsi parantavat ammatillisia valmiuksia myös edistävät merkittävästi yksilön henkilökohtaista kehitystä ja mahdollistavat osallistumisen elinikäiseen oppimiseen.

EU:lla on käynnissä useita keskeisiä aloitteita, joilla pyritään edistämään taitojen kehittämistä, kuten eurooppalainen koulutusalue, Euroopan osaamisohjelma, digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma ja osaamissopimus. Erasmus+ -ohjelmalla ja muilla kansallisilla ja alueellisilla vaihto-ohjelmilla on myös keskeinen rooli osaamisen kehittämisessä, sillä niillä rahoitetaan liikkuvuus- ja yhteistyöhankkeita, joilla parannetaan oppimismahdollisuuksia yli rajojen.

Suunniteltu eurooppalainen yhteistutkinto

Komission tiedonannon² mukaan suunniteltu eurooppalainen yhteistutkinto auttaisi myös korjaamaan osaamisvajetta edistämällä sellaisten yhteistutkinto-ohjelmien kehittämistä, jotka vastaavat tiiviisti työmarkkinoiden nykyisiä ja tulevia tarpeita kaikissa jäsenvaltioissa. Eurooppalaisella yhteistutkinnolla pyritäisiin mahdollistamaan resurssien ja asiantuntemuksen yhdistäminen ja tarjoamaan oppijoille huippuosaamista ja tietämystä, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä kehittyvillä aloilla, kuten vihreässä teknologiassa ja digitaali- ja teknologisuudessa. Neuvosto laatii tarkemman määritelmän ehdotetun eurooppalaisen yhteistutkinnon kriteereille, jotka koskevat esimerkiksi työmarkkinarelevanssia. Mahdollisen eurooppalaisen yhteistutkinnon yhteiskehittämisprosessin puitteissa käydyissä keskusteluissa on käsitelty suhdetta Bolognan prosessiin, sisäisiä ja ulkoisia laadunvarmistusnäkökohtia sekä ehdotettujen aloitteiden kehittämistä kansallista toimivaltaa silmällä pitäen. Keskusteluja on jatkettava ottaen erityisesti huomioon muun muassa kertomus eurooppalaista tutkintoa koskevien Erasmus+ -ohjelman toimintapoliittisten kokeiluhankkeiden lopullisista tuloksista ja korkeakoulujen liittoutumien mahdollisesta eurooppalaisesta oikeudellisesta asemasta. Jotta osaamisen kohtaamattomuuteen ja osaamisvajeeseen voitaisiin puuttua täysimääräisesti, Eurooppa tarvitsee kuitenkin erilaisia yhteis-, kaksoistutkinto-ohjelmia ja elintärkeitä liikkuvuus- ja vaihtotoimia, joihin sisältyy kaikkien opiskelijoiden opintosuoritusten ja arvosanojen täysimääräinen tunnustaminen. Kysymys niin korkeakouluille kuin opiskelijoillekin mahdollisen eurooppalaisen yhteistutkinnon puitteissa tarjottavasta rahoituksesta on myös ratkaisevan tärkeä kilpailukyvyn kannalta, ja siitä on keskusteltava perusteellisesti. Jotta Euroopassa voitaisiin varmistaa oikeudenmukainen ja osallistava sosioekonominen kasvu, avainasemassa ovat pitkän aikavälin taloudellinen elinkelpoisuus ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoaminen kaikille korkeakouluille.

² Komission tiedonanto, 27.3.2024: Suunnitelma eurooppalaisen yhteistutkinnon toteuttamiseksi (COM(2024) 144 final).

Eurooppalaisten korkeakoulujen tukeminen kilpailukyvyn parantamiseksi

Draghin raportissa korostetaan, että Euroopalla on vankasta koulutusperustasta huolimatta ollut vaikeuksia hyödyntää potentiaaliaan talouskasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi. Lisäksi raportissa korostetaan, että vaikka yleinen koulutustaso Euroopassa on huomattavan korkea ja merkittäväällä osalla väestöstä on korkea-asteen tutkinto, Eurooppa ei kykene tuottamaan korkeasti koulutettuja tutkinnon suorittaneita kriittisillä aloilla, kuten luonnontieteissä, teknologiassa, insinööritieteissä ja matematiikassa (STEM-aineissa). Eurooppalaisilla korkeakouluilla on potentiaalia tarjota opiskelijoille huippuosaamista ja edistää innovointia. Draghin raportissa suositellaan lisäämään investointeja tutkimukseen ja kehitykseen ja luomaan innovaatioekosysteemejä, joihin kuuluvat korkeakoulut, startup-yritykset ja teollisuus. Nämä ekosysteemit antaisivat korkeakouluille mahdollisuuden toimia teknologisen kehityksen keskuksina ja saada aikaan läpimurtoja tekoälyn, vihreän energian ja bioteknologian kaltaisilla aloilla. Muuttamalla eurooppalaiset korkeakoulut huippututkimuksen ja yritystoiminnan keskuksiksi EU voi edistää teknologisia läpimurtoja, jotka paitsi parantavat maailmanlaajuista kilpailukykyä myös luovat arvokkaita työpaikkoja ja houkuttelevat lahjakkuuksia.

Lisäksi EU:n aloitteet, kuten Eurooppalaiset yliopistot -yhteenliittymät sekä Erasmus+- ja Horisontti Eurooppa -ohjelmat, ovat keskeisessä asemassa kansainvälisen yhteistyön edistämisessä ja antavat korkeakouluille mahdollisuuden jakaa parhaita käytäntöjä, resursseja ja innovatiivisia opetusmenetelmiä. Kansainvälinen yhteistyö paitsi parantaa koulutuksen laatua myös auttaa kehittämään työvoiman monipuolisuutta ja mukautumiskykyä, jotka ovat keskeisiä tekijöitä innovoinnin ja talouskasvun edistäjänä EU:ssa. Koulutuksen, tutkimuksen ja teollisuuden dynaaminen vuorovaikutus voi antaa korkeakouluille mahdollisuuden toimia keskeisessä roolissa EU:n talouden kilpailukyvyn ja sopeutumiskyvyn kehittämisessä, jotta se kykenisi vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Edellä esitettyjen tietojen perusteella puheenjohtajavaltio pyytää ministereitä tarkastelemaan alla olevia kysymyksiä aiheesta käytävää keskustelua varten.

1. Miten suunnitellun eurooppalaisen yhteistutkinnon avulla voitaisiin edistää tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia taitoja ja kilpailukykyä?
2. Miten eurooppalaisia korkeakouluja voidaan tukea, jotta niistä tulisi EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä lisääviä moottoreita?